

Montserrat Caballé (*La bohème*, 1971). Foto: Antoni Ras Rígau

CONCERT HOMENATGE

Tots l'hem estimada, la diva i la persona. La dels Do aguts esclatants de la *Turandot* i la dels pianíssims en els Donizetti més oblidats. Els qui l'hem tractada professionalment, que també en sabem dels mèrits artístics, l'admirarem també en l'aspecte humà, el seu desig de superació, una dedicació absoluta que ella mateixa s'imposà i la fidelitat al públic al qual tot ho devia i al qual tot ho donà.

La diva ha tingut sempre un *charme* molt característic, sempre proper a la rialla. El sentit de l'humor també li era molt propi i la seva biografia és plena de fets jocosos. D'altra banda, hi havia l'exigència artística –parlem dels anys d'apogeu de la glòria– i el desig de desenterrar repertoris arxivats, sempre en la mira de l'esclat màxim de la veu, la bellesa absoluta del so i la transmissió dels efectes vocals al públic: bellesa de so i tècnica admirable. L'arma més personal era el *fiato* prodigiós, la capacitat de mantenir una nota en pianíssim fins a extrems mai sentits, quan no era en fortíssim, com el Si natural a la fi del *Don Carlos*. Profeta a la seva terra, la fidelitat i afecte envers el Liceu van ser constants. Amors i odis són sempre recíprocs i jo vaig tenir la sort del seu afecte, al qual sempre vaig correspondre amb la dedicació més intensa. Era una obligació amb caràcter de premi.

Més d'un cop algú m'ha demanat un moment gloriós que jo hagi viscut amb la diva. He respost que tots han estat gloriosos, perquè la proximitat de l'art quan és tan noble no pot deixar ningú indiferent. Ara m'ho repenso i dic que la *preghiera* de l'acte tercer de la *Maria Stuarda* de Donizetti. És aquell Sol en pianíssim mantingut durant vuit compassos i, quan creïem que necessàriament havia de respirar, l'ascensió al La bemoll, La natural i s'arriba al Si bemoll en *forte*. Jo he tingut la fortuna de viure aquesta experiència amb la diva de cara i a una distància de no més de dos metres. Em considero un privilegiat.

Jaume Tribó

Dipòsit legal: B 11309-2019

20
Liceu
Opera
Barcelona

El somriure de Montserrat Caballé

12 d'abril de 2019 a les 20h

Uneix-te a la conversa
#CaballéLiceu

Temporada 2018-2019

20
Liceu
Opera
Barcelona

CONCERT HOMENATGE

Programa

Josep Carreras

Rodolfo Falvo (1873 – 1937)

Dicintencello Vuie

Begoña Alberdi i Carlos Cosías

Giuseppe Verdi (1813 – 1901)

“Un dì felice, eterea” (*La traviata*)

Joan Pons

Giacomo Puccini (1858 – 1924)

“Nulla! Silenzio!” (*Il tabarro*)

Anthony Harutian

Georg Friedrich Händel (1685 – 1759)

“Lascia ch’io pianga” (*Rinaldo*)

Jaume Aragall

Ernesto de Curtis (1875 – 1937)

Non ti scordar di me

Saioa Hernández

Giuseppe Verdi (1813 – 1901)

“Ecco l’orrido campo”

(*Un ballo in maschera*)

Direcció

Lluís Pasqual

Il·luminació

Albert Faura

Videocreació

Boulangerie Films

Assistència a la direcció

Leo Castaldi

Al Bano

Ruggero Leoncavallo (1857 – 1919)

Mattino (Director: Alterisio Paoletti)

María Gallego i Josep Bros

Charles Gounod (1818 – 1893)

“Il se fait tard, adieu” (*Faust*)

Jordi Galán

Georges Bizet (1838 – 1875)

“Je crois entendre encore”

(*Les pêcheurs de perles*)

Agostina Smimmero

Amilcare Ponchielli (1834 – 1886)

“Voce di donna” (*La Gioconda*)

Pene Pati

Charles Gounod (1818 – 1893)

“Ah! lève-toi, soleil” (*Roméo et Juliette*)

Orquestra Simfònica

del Gran Teatre del Liceu

Direcció musical

Guillermo García Calvo

Durada aproximada 2 h

liceubarcelona.cat

María de Montserrat Viviana Concepción Caballé i Folch La Caballé, la Superba, la Casta Diva

La trajectòria artística de Montserrat Caballé (1933-2018), una de les cantants líriques fonamentals del canvi de segle, ha quedat indissolublement lligada a la història del Liceu i dels liceistes, ara transformada en un dels seus mites. Durant tota la seva carrera va regnar a l’escenari del Gran Teatre donant-li el millor del seu ampli repertori; a l’escenari de La Rambla va debutar en la majoria dels seus grans personatges regalant nits inoblidables per als liceistes, fins i tot amb tres i quatre òperes diferents per temporada. La seva popularitat va traspasar les parets del coliseu i el somriure de la Caballé va niar amb idèntica intensitat al cor de la seva ciutat, de la seva Catalunya i de la seva Espanya.

Dotada d’un talent extraordinari, l’activitat de la cantant al Liceu constitueix un llegat que, des de les seves diferents facetes com a artista, la van transformar en llegenda. Amb una discografia inesgotable –el seu mestratge va seduir els principals productors de la indústria del disc–,

part del seu repertori brilla en enregistraments pirates fets al Liceu. El patrimoni musical internacional es va enriquir no només amb les seves valuoses aportacions al camp del *bel canto* romàntic –va ser un dels pilars de la *Donizetti renaissance*–, sinó també com a intèrpret exemplar del repertori francès, veridià, puccinià, straussià i verista. Els teatres més importants del món lluitaven per tenir-la al seu cartell, però ella sempre va voler deixar el Liceu al centre de les seves activitats donant-li el millor del seu art, incloent-hi les seves troballes que van retornar a la vida obres oblidades i rareses com ara òperes barroques i wagnerianes.

L’obra de Donizetti i la de Bellini, en tot cas, van viure un abans i un després amb la Caballé; del primer compositor va ser intèrpret de referència, amb òperes com són *Roberto Devereux*, *Lucrezia Borgia*, *Gemma di Vergy*, *Parisina d’Este*, *Maria Stuarda* o *Caterina Cornaro*. I què

podem dir de la seva *Norma* belliniana? Tota una creació. Del Rossini *serio* va impactar amb la seva *Semiramide*, però al mateix nivell va destacar en Verdi –des de *Luisa Miller* a *Aida*–, en Puccini –la seva *Tosca* era mítica– i en tants altres autors que van des de Händel a compositors contemporanis, i sense oblidar Mozart, Cilea o Richard Strauss –no hi ha millor *Salome* que la seva– ni tampoc altres gèneres com la cançó de cambra, la música catalana o la sarsuela.

Amb Strauss, precisament, va començar la seva llegenda liceista. El 7 de gener de 1962 la Caballé estrenava a Espanya *Arabella*, obra que ja havia interpretat a altres teatres europeus. Amb l’òpera d’Strauss debutava al Liceu com una cantant promissòria, punt de partida d’una de les relacions Teatre-artista més fructíferes i fidels de la història. Junts, Liceu i Caballé van construir un repertori que gent d’arreu del món viatjava a Barcelona per conèixer. La seva «mala salut de ferro», com ella mateixa es referia a les seves malalties, van provocar que deixés l’òpera escenificada en un moment en què encara podia donar moltíssim a la lírica internacional. Aquell període de deu anys va acabar amb el

seu retorn als escenaris, al Liceu, el 2002 amb *Henry VIII* de Saint-Saëns, tot coincidint amb els quaranta anys del seu debut al Gran Teatre. I ja amb 79 anys la Caballé també va poder celebrar el cinquantenari de les seves nits liceistes –el 2012– amb una vetllada plena d’emocions en què va rebre, un cop més, l’afecte del que va ser el seu Teatre. Un sentit homenatge a una dona que, des que tenia 8 anys i feia les primeres passes al món del cant, va estar estretament vinculada al Liceu, el lloc on va veure les primeres òperes de la seva vida, on gaudia mentre es formava i on somiava d’arribar a cantar un dia. El somni va arribar a fer-se realitat, i de quina manera!

Aquest mateix escenari és el que ara, quan la Caballé ja no és amb nosaltres, torna a retre-li l’homenatge que es mereix qui va conquerir el món amb el seu art portant el nom del Liceu i de Barcelona pels principals teatres del món.

Moments musicals destacats de Montserrat Caballé

«Casta diva»

Ària de *Norma* (Bellini) que Caballé va transformar en part fonamental de la seva trajectòria (també és el nom de la seva biografia). Va debutar en el personatge al Liceu l’any 1970. La seva interpretació al Festival d’Orange (França, 1972) és mítica.

«Quel sangue versato»

Escena final de *Roberto Devereux* (Donizetti), òpera en la qual Caballé va debutar al Gran Teatre el 1968 al costat del seu marit, Bernabé Martí, segons el manuscrit original del compositor. Tota una creació personal, part de la *Donizetti renaissance*.

«Ritorna vincitor!»

Ària d’*Aida* (Verdi), obra que ja amb la seva primera interpretació al Liceu el 1973 va marcar la seva faceta de gran intèrpret verdiana, tot amarant el seu cant de dramatisme, sentit i expressivitat. El seu enregistrament és una referència.

«Vissi d’arte»

Ària de *Tosca* (Puccini), una de les seves cartes de presentació en què aplica les seves possibilitats tècniques i expressives. El seu control del *fiato* i els *pianissimi* fan de la seva interpretació un somni impossible, fet realitat al Liceu el 1967.

Amb la col·laboració de

Amb el suport de

